

Voorzet stappenplan raamwerkcontracten

Concepttekst opgesteld door adviesbureau Wing na werkbijeenkomst 22 oktober 2012

Naar aanleiding van het Witteveen en Bos-rapport 'In stand houden loont!' wil de provincie de voorgestelde richting van een 'drietrapsraket voor ondersteuning van landgoederen' verder vormgeven. De eerste stap, het raamwerk, vraagt om een heldere beschrijving hoe landgoedeigenaren en de provincie kunnen komen tot een raamwerkcontract. Naar aanleiding van de ervaringen van de werkbijeenkomst van 22 oktober, en op basis van het advies van Kien van Hövell (landgoed Grootstal) en Friso van Heemstra (GPG) stelt Wing de volgende stappen voor:

1. Stel een duidelijke definitie op van partijen die gebruik kunnen maken van raamwerk. Partijen die voldoen aan de definitie en een visie hebben op de ontwikkeling van het gebied, bijvoorbeeld in een gedegen landgoedvisie, kunnen de volgende stappen doorlopen.
De unieke werkwijze van landgoederen staat centraal in de definitie:
 - a. Duurzame instandhouding (met behoud van bijzondere waarden) en ontwikkeling in de tijd
 - b. Integraal beheer van een brede diversiteit aan (maatschappelijke) waarden
 - c. Centrale verantwoordelijkheid voor sturing (/regie).
 - d. Volhoudbare, zelfredzame, innovatieve en flexibele grondhouding.De definitie is daarmee breder dan enkel een minimale oppervlak, een NSW-rangschikking of functies als natuur, landschap en cultuurhistorie en hoeft zich niet te beperken tot landgoederen. Ook andere gebiedsinitiatieven (bijvoorbeeld agrariërs of collectieven) die aan bovenstaande kenmerken voldoen kunnen binnen de 'definitie' vallen, ze hebben immers vergelijkbare doelen. Zowel collectieven als individuele aanvragers zijn in principe mogelijk: het gaat bij uiteindelijke beoordeling om het doelbereik en die kan groot zijn bij grote en kleine aanvragers of samenwerkingsverbanden.
2. Provincie Gelderland omschrijft in haar nieuwe omgevingsvisie duidelijk doelen per gebied en creëert één of meerdere aanspreekpunt(en) voor partijen.
Door in de omgevingsvisie duidelijk de doelen te omschrijven kunnen eigenaren inspelen op de maatschappelijke doelen die door de provincie zijn vastgesteld. Een herkenbare en bekende contactpersoon die uit de voeten kan met integrale dossiers is van groot belang voor een succesvolle aanpak. Het instellen van een accountmanager landgoederen is hierbij een stap in de goede richting.
3. Initiatiefnemer(s), de provincie en eventueel andere organisaties (gemeenten, waterschappen, etc.) stellen de gezamenlijke doelen vast en maken afspraken over rolverdeling bij realisatie.
4. Bij de uitwerking van het raamcontract wordt gebruik gemaakt van de principes van de programmatische aanpak waarbij voor het doelbereik positieve maatregelen worden geprogrammeerd. Deze aanpak sluit aan bij de principes van de in ontwikkeling zijnde omgevingswet (andere voorbeelden zijn PAS, NSL en Kaderrichtlijn Water).
De belangrijkste kenmerken van de aanpak worden beschreven in STEM (Structurele Evaluatie Milieuwetgeving) publicatie 2010/10. Vertaald naar deze context zijn de belangrijkste kenmerken op de volgende pagina opgesomd.

Belangrijkste kenmerken programmatische aanpak.

- a. De te bereiken doelen zijn gekoppeld aan een meerjarig contract waarin de autonome en voorgenomen ontwikkelingen en de actieve maatregelen worden beschreven, en indien relevant de beraamde kosten en de verdeling hiervan. De looptijd van het contract benoemen is voor vertrouwen en verwezenlijking belangrijk en werkt prettig;
- b. Mogelijkheid tot tijdelijke afwijking van de gewenste of vereiste kwaliteiten om doelen op de lange termijn te kunnen verwezenlijken;
- c. Een (afdwingbare) verplichting voor de overheid om de actieve maatregelen volledig en tijdig uit te voeren;
- d. Een voortvarende bestuursrechtelijke procedure voor publiekrechtelijke besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van de actieve maatregelen;
- e. De mogelijkheid om de uitvoering van actieve maatregelen te verzekeren, waaronder de uitvoering daarvan af te dwingen bij (danwel te doen gedogen door) derden;
- f. De regeling van nadeelcompensatie voor gevallen waarin derden door de uitvoering van de actieve maatregelen worden benadeeld en eventueel de mogelijkheid om die kosten voor nadeelcompensatie (deels) op anderen af te wenden;
- g. Een verplichting voor de overheid om de voortgang van de uitvoering van het contract en daarmee de tijdige doelbereiking te monitoren, zodat zo nodig tussentijds kan worden bijgestuurd. In het contract is aangegeven hoe gemonitord wordt en met welke frequentie. Advies is om te leren van de doorgesloten natuurdoeltypen monitoring bij natuur.
- h. Toetsing van nieuwe niet in het contract voorziene ontwikkelingen aan contract en daarmee samenhangend de mogelijkheid om het contract tussentijds aan te passen aan onvoorziene ontwikkelingen. Het contract zou het ook mogelijk moeten maken dat ontwikkelingen die 'negatief' zijn voor het behalen van een doelstelling worden toegestaan, voorafgaand aan – en onder de voorwaarde van uitvoering van – actieve maatregelen die positief bijdragen aan het behalen van de doelstellingen.
- i. Slotstuk is de zogenaamde oplevertoets, waaruit aan het einde van het contract zal moeten blijken of de gewenste of vereiste afspraken daadwerkelijk zijn bereikt. Uit deze oplevertoets moet blijken dat het contract is opgesteld op basis van meerjarig vertrouwen; onvoorziene omstandigheden die het resultaat hebben beïnvloed moeten in dat licht beoordeeld worden.